

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ	13
1.1 Інформаційне забезпечення органів публічної адміністрації як теоретико-правова категорія	13
1.2 Історіографія дослідження інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації у вітчизняній правовій доктрині	32
1.3 Генеза нормативного закріплення засад інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації у вітчизняному законодавстві	43
РОЗДІЛ 2	
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ	77
2.1 Система інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації	77
2.2 Суб'єкти адміністративно-правових відносин у сфері інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації	108
2.3 Об'єкти адміністративно-правових відносин у сфері інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації	168

РОЗДІЛ 3

МЕХАНІЗМ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ В УКРАЇНІ 198

3.1 Поняття та структура механізму інформаційного
забезпечення органів публічної адміністрації 198

3.2 Елементи механізму інформаційного забезпечення
органів публічної адміністрації 215

РОЗДІЛ 4

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО

РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

В ОКРЕМИХ СФЕРАХ 252

4.1 Інформаційне забезпечення органів
публічної адміністрації у сфері економіки,
фінансів та промисловості 252

4.2 Інформаційне забезпечення органів
публічної адміністрації у сфері освіти, науки,
культури та туризму 281

4.3 Інформаційне забезпечення органів
публічної адміністрації у сфері будівництва,
житлово-комунального господарства
та комунікацій 291

4.4 Інформаційне забезпечення органів
публічної адміністрації у сфері екології,
енергетики та природних ресурсів 295

4.5 Інформаційне забезпечення органів
публічної адміністрації у сфері охорони
здоров'я та соціального захисту населення 297

4.6 Інформаційне забезпечення органів
публічної адміністрації у сфері правопорядку,
судоустрою, оборони та національної безпеки. 323

РОЗДІЛ 5
УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО
РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ В УКРАЇНІ 355

5.1 Іноземний досвід та міжнародні стандарти
інформаційного забезпечення органів
публічної адміністрації. 355

5.2 Організаційні напрями підвищення
ефективності інформаційного забезпечення
органів публічної адміністрації в Україні. 363

5.3 Перспективи удосконалення нормативно-правового
регулювання інформаційного забезпечення органів
публічної адміністрації в Україні. 376

ВИСНОВКИ 389

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 420

ПЕРЕДМОВА

Сучасний етап розвитку суспільства в Україні тісно пов'язаний зі становленням нових інформаційно-комунікаційних технологій, масове поширення яких безповоротно змінило публічне управління. Вже на рівні нормативно-правових актів констатовано факт розвитку в Україні цифрової економіки, електронного урядування та електронної демократії, розроблено плани заходів щодо реалізації цих концепцій. Активізувалися тенденції інтеграції інформаційних систем різних гілок влади, вже залишаються у минулому локальні інформаційні мережі окремих органів публічної адміністрації та відомств. Розпочато процес інтеперабельності “цифрових” систем державних установ, створено Національний реєстр електронних інформаційних ресурсів, утворюються “цифрові” робочі місця державних службовців, документальне діловодство втрачає актуальність та поступово замінюється електронним документообігом.

Динамічні зміни у сфері публічного управління в Україні пов'язані із активним впровадженням інформаційно-телекомунікаційних технологій у діяльність органів публічної адміністрації та відповідають вимогам сучасного інформаційного суспільства. Активізувалися тенденції інтеграції та глобалізації систем інформаційного забезпечення окремих гілок влади, вже залишаються у минулому локальні системи інформаційного забезпечення окремих органів публічної адміністрації. Зазначене спричиняє зміну умов функціонування органів публічної адміністрації, розширення кола їх інформаційних відносин, збільшення обсягів інформації, що ними використовуються, запровадження нових засобів та методи їх комунікації. Суспільством пред'являються нові вимоги до їх діяльності, а відповідно і змінюються інформаційні потреби та інтереси органів публічної адміністрації.

Нові нормативно-правові акти, що визначають вектори розвитку нашої держави, такі як: Концепція розвитку електронного урядування в Україні, Концепція розвитку електронної демократії в Україні, Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки; Концепція забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері; Концепція розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади; Стратегія інформування громадян про гарантовані їм Конституцією та законами України права на період до 2019 року; Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року; Стратегія реформування системи надання соціальних послуг, а також Концепції адміністративної реформи в Україні; Концепція державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю; Стратегія сталого розвитку Україна – 2020; Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки; Стратегія національної безпеки України; Національної стратегії у сфері прав людини; Стратегія кібербезпеки України та інші, визначають нові підходи до інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації в Україні.

Під впливом загальних тенденцій цифровізації змінюються умови функціонування органів публічної адміністрації, розширюється коло їх електронних ресурсів, збільшуються обсяги інформації, що ними використовуються, запроваджуються нові засоби та методи їх комунікації, змінюються їх інформаційні потреби та інтереси, а відповідно, модернізуються адміністративно-правові засади їх інформаційного забезпечення. Тільки визначення єдиних цілей, принципів, методів, засобів адміністративно-правового регулювання суспільних відносин у сфері інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації дозволить їх систематизувати, а отже, й забезпечити ефективно публічне адміністрування у сферах економіки, фінансів, промисловості, освіти, науки, культури, туризму, екології, енергетики, правопорядку, судочинства, оборони, національної безпеки та інших.

Сучасне інформаційне забезпечення органів публічної адміністрації повинно будуватись на основі інформаційно-телекомунікаційних систем підтримки прийняття управлінських рішень та автоматизації адміністративних процесів; цифрової демократії, а саме інформаційного забезпечення е-парламенту, е-голосування, е-правосуддя, е-медіації, е-референдумів, е-консультаций, е-петицій, е-політичних кампаній, е-опитування; реалізації концепції смарт-сіті – “Розумне місто”; запровадження цифровізації державних установ через реалізацію концепцій цифрового робочого місця державного службовця, багатоканального інформування та залучення громадян, концепції відкритих даних з використанням електронних платформ, наприклад “Громадянське суспільство і влада”, “Єдина система місцевих петицій”; цифрових державних платформ; концепції блокчейну; забезпечення електронної взаємодії державних інформаційних ресурсів та розвитку інфраструктури інтероперабельності тощо. Ефективне впровадження нових технологій у механізмі публічного управління потребує визначення ключових адміністративно-правових засад інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації.

Інформаційне забезпечення слід розглядати як один із стратегічних напрямів підвищення ефективності публічного адміністрування на всіх рівнях: галузевому, регіональному, державному, міжнародному. Формування єдиних організаційно-правових основ інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації з урахуванням інформаційних потреб громадян, суспільства, територіальних громад, держави, темпів розвитку інформаційно-телекомунікаційних технологій, сучасних загроз інформаційній безпеці є першочерговим завданням, що потребує наукового дослідження.

З урахуванням зазначеного, в умовах розвитку нової доктрини цифрової держави, правових засад електронного урядування, електронної демократії, електронного правосуддя та цифрової економіки, посилення тенденцій інтероперабельності “цифрових” систем державних установ та транспа-

рентності органів публічної адміністрації є нагальна потреба у формулюванні нових адміністративно-правових засад інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації, фундаментом яких має стати Концепція інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації в Україні та Закон України “Про інформаційне забезпечення органів публічної адміністрації в Україні”.

У сучасній правничій літературі не вироблено єдиного визнаного науковою спільнотою підходу до визначення змісту адміністративно-правових засад інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації в Україні. Питання правового регулювання суспільних відносин, пов’язаних з обігом інформації, за участю органів публічної адміністрації, розглядались в роботах таких науковців, як: І.В. Арістова, Л.В. Балабанова, К.І. Беляков, В.М. Бевзенко, Є.Д. Бондаренко, М.Ю. Віхляєв, В.Д. Гавловський, В.В. Галунько, В.В. Доненко, О.О. Золотар, І.О. Іерусалимов, Р.А. Калюжний, Л.П. Коваленко, Н.В. Коваленко, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпаков, О.Г. Комісаров, А.Т. Комзюк, Б.А. Кормич, О.І. Корчинський, О.В. Кузьменко, Є.В. Курінний, В.А. Ліпкан, П.С. Лютіков, Ю.О. Легеза, Є. О. Легеза, Д.В. Лученко, Ю.Є. Максименко, П.В. Макушев, А.І. Марущак, Р.С. Мельник, Т.П. Мінка, Р.В. Миронюк, О.В. Негодченко, С.В. Петков, І.О. Туркіна, В.С. Цимбалюк, А.М. Чернобай, Ю.С. Шемшученко, О.К. Юдін та інших.

Дослідженню окремих питань, пов’язаних з адміністративно-правовими відносинами у сфері інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації присвячено роботи таких вчених, як: В.Ю. Артемов, Є.Ю. Бараш, А.М. Благодарний, І.Л. Близнюк, В.М. Брижко, О.В. Бринцев, Ю.П. Бурило, В.Л. Бурячок, Д.П. Василенко, Г.В. Виноградова, П.П. Войтович, М.О. Гетманцев, В.А. Глуховець, О.А. Дмитренко, В.О. Єльцов, С.Л. Ємельянов, Г.В. Загіка, О.А. Заярний, Т.В. Івченко, А.Ю. Каламайко, М.В. Ковалів, В.П. Кривка, О.О. Кулініч, О.О. Леонідова, В.Г. Лісогор, Б.О. Логвиненко, І.П. Лопушинський, В.В. Лушер, В.І. Маслак, П.Є. Матвієнко, В.О. Негодченко, І.М. Олійченко,

А.В. Пазюк, Н.І. Паньонко, С.М. Петренко, С.В. Петров, Т.С. Перун, В.Б. Пчелін, Ю.С. Пилипенко, Є.О. Резченко, М.В. Рудик, В.О. Серьогін, В.В. Сидоренко, Я.Д. Скиба, О.В. Стоєцький, Л.К. Терещенко, Т.Ю. Ткачук, А.В. Тунік, О.Г. Фролова, В.М. Чередник, А.В. Черноіваненко, О.І. Яременко та інші.

Серед досліджень, які безпосередньо висвітлюють адміністративно-правові засади інформаційного забезпечення різних органів публічної адміністрації в Україні, необхідно відмітити роботи таких вчених: Е.Е. Аблякімова, Г.В. Гаврюшенка, Р.А. Коваля, О.В. Костенко, О.В. Крета, О.В. Логінова, Л.О. Матвейчука, О.О. Овсяннікової, О.В. Олійника, Д.Я.Семир'янова, О.В. Сирового, І.М. Сопілки, Т.В. Субіної, І.О. Чухлебова та інших.

Названими вище та іншими вченими зроблено великий внесок у розвиток адміністративно-правового регулювання інформаційних відносин органів публічної адміністрації. Однак, комплексних наукових досліджень, безпосередньо присвячених дослідженню адміністративно-правових засад інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації в Україні в умовах розвитку цифрової економіки, електронного урядування та електронної демократії, з акцентом на формулювання відповідної Концепції ще не було. Зазначене зумовлює актуальність цього дослідження, його наукове та практичне значення. Відсутність монографічної літератури свідчить як про складність питання, так і про недостатню увагу до нього наукової спільноти правників.

У монографії на науковому теоретичному рівні досліджено адміністративно-правові засади інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації в Україні, сформульовано основні поняття та засади нової сучасної концепції інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації в Україні, визначено недоліки сучасного вітчизняного законодавства, що регулює ці суспільні відносини, та обґрунтовано перспективи його удосконалення.

На досягнення поставленої мети в роботі вирішено такі дослідницькі завдання: визначено поняття, правову природу

та ознаки інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації; охарактеризовано історіографію дослідження інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації у вітчизняній правовій науці, виділено основні тенденції та перспективи його наукового дослідження; розкрито генезу нормативного закріплення засад інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації у вітчизняному законодавстві, виділено його етапи, особливості та окреслено перспективи сучасного унормування щодо цього питання; визначено поняття та елементи системи інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації в Україні; охарактеризовано систему суб'єктів адміністративно-правових відносин у сфері інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації та особливості їх правового статусу; визначено об'єкти адміністративно-правових відносин у сфері інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації, їх види та правила використання; сформульовано поняття та висвітлено структуру механізму інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації; розкрито зміст елементів механізму інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації, правові засади функціонування та їх практичну реалізацію; охарактеризовано особливості інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації у сфері економіки, фінансів та промисловості; виділено основні засади інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації у сфері освіти, науки, культури та туризму; розкрито особливості адміністративно-правового регулювання інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації у сфері будівництва, житлово-комунального господарства та комунікацій; окреслено особливості адміністративно-правових засад інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації у сфері екології, енергетики та природних ресурсів; з'ясовано зміст публічного адміністрування у сфері інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації, у сфері охорони здоров'я та соціального захисту населення; визначено особливості інформаційного

забезпечення органів публічної адміністрації у сфері правопорядку, судоустрою, оборони та національної безпеки; узагальнено іноземний досвід та визначено міжнародні стандарти інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації; теоретично обґрунтовано пропозиції щодо організаційно-правових напрямів підвищення ефективності інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації в Україні; окреслено перспективи удосконалення нормативно-правового регулювання інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації в Україні.

За результатами комплексного аналізу чинного законодавства України, зарубіжних країн, вітчизняних та міжнародних наукових джерел, а також даних статистики з'ясовано сутність, основні риси, закономірності становлення адміністративно-правових засад інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації в Україні, сформульовано Концепцію інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації в Україні та окреслено шляхи їх реалізації.

Разом з тим, автор усвідомлює, що монографія не позбавлена певних дискусійних положень. Адміністративно-правові засади інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації в Україні – малодосліджена сфера адміністративного права. Проте автор сподівається, що отримані наукові здобутки сприятимуть удосконаленню системи та механізму інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації в Україні, що в цілому створить міцне підґрунтя для ефективного публічного управління в усіх сферах суспільного життя.

Сподіваємось, що монографія буде корисна викладачам, аспірантам, докторантам вищих навчальних закладів юридичного профілю, посадовим та службовим особам органів публічної адміністрації, представникам громадських об'єднань, а також усім, хто цікавиться витоками, сучасним станом та перспективами розвитку інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації в Україні.